

ISLAMONLINE.UZ

halol.uz

Ҳалол ва Ҳаром

**Ҳалол ва ҳаром қилиш ҳаққи ёлғиз
Аллоҳ таолога оиддир**

Иккинчи асос шундан иборат: "Ислом ҳалол ва харом қилиш ҳуқуқини чегаралаб, халқ назарида ва Аллоҳ таолонинг ҳузурида даражалари қандай бўлишлигидан қатъий назар бу ҳуқуқни инсонларга бермаган, балки, уни ёлғиз Аллоҳ таолонинг ҳаққи сифатида қабул қилингандир..." Бу нарса хусусида харом ҳукмини чиқаришга инсонлардан ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ на шоху султонларнинг, на яҳудийларнинг ва на-да насроний попларнинг.

Бир нарсани харом қилишга ҳукм берган кимса, Аллоҳ таолонинг ҳаққини ихлол қилган ва ёлғиз Унга оид бўлган бу ҳукмда ҳаддидан ошган ҳисобланади. Бундайларнинг

чиқарган ҳукмларини қабул қилиб, шунга кўра иш тутганлар эса уларни Аллох таолога шерик қилган ва оқибатда қофир бўлган саналадилар.

"Балки улар (Макка мушриклари) учун (қуфр ва ширк қаби) Аллох буюрмаган қимсаларми - "дин"ни уларга шариат қрлиб берган шериклари - бутлари бордир?!..." (Шўро сураси-21). Куръони Қарим ҳам халол ва харом ҳукмини ҳаҳам ва попларнинг кўлига топширган аҳли китоб (яхудийлар ва насоролар) ҳақида бизга хабар беради.

Аллох таоло бу ҳусусда шундай марҳамат қилади: "Улар Аллохни кўйиб ўзларининг донишмандларини ва роҳибларини ҳамда Масих бинни Марямни Парвардигор деб билдилар. Холбуки, фақат ягона Аллохга бандалик қилишга маъмур (буюрилган) эдилар. Ҳеч илоҳ йўқ, фақат Унинг Узи бордир. У зот уларнинг ширкларидан покдир". (Тавба сураси-31).

Бир куни Адий ибн Хотим (у Исломдан аввал насроний эди) Расулulloх саллаллоху алайҳи вассаломнинг ҳузурига келиб, у кишидан мазкур оятни эшитганида айтдики: "Эй Расулulloх саллаллоху алайҳи вассалом, улар - насронийлар ва яҳудийлар ҳаҳам ва попларга ибодат қилмайдилар-ку, Расулulloх саллаллоху алайҳи вассалом унга шундай жавоб қиладилар: "Ҳа, улар халолни харом, харомни эса халол қилиб олдилар.

Насронийлар ҳам уларга эргашдилар. Ана шу уларнинг бир- бирига ибодатларидир. (Имом Термизий)

Бошқа бир ривоятда эса пайгамбаримиз саллаллоху алайҳи вассалом мазкур оятнинг тафсирида шундай деганлар: "Улар гўё бир-бирларига ибодат этмаётгандек кўринадир. Аммо ҳаҳам ва поплар халолни харомни эса халол қилганларида, улар буни қабул этар ва шунга кўра иш тутар эдилар".

Бугун ҳам насронийлар иддао қиладиларки, гўё Ийсо (а.с) самога кўтарилаётган найтда ўз талабларига халол ёки харом қилиш ишини берган эмиш. Масалан, Матта Инжилнинг 18-жумласида айтадики: "Сизга ҳақиқатни гапираман, Сиз ерга асосли деб билганингиз хар нарса мутлақо самога боғлиқдир. Ерда халол қилган хар нарсангиз самода ҳам халол қилингандир". (Бу ҳолат насронийларнинг ўз динларини қай даражада бузганликларини кўрсатиб турибди).

Куръони Қарим, шунингдек, Аллох таолонинг изни бўлмағи туриб, ўз ҳавои нафсларига кўра халол ва харом ҳусусида ўзларича ҳукм чиқарган мушриклар ҳақида ҳам хабар келтиради: "Айтинг: "Ҳабар берингизчи (эй мушриклар), Аллох сизлар учун нозил қилган ризқу рўзнинг (айримларини) харом, (айримларини) халол қилиб олдингиз". (Юнус сураси-59).

"Аллох шаънига ёлгон тўқийш учун (яъни, Аллох буюрмаган ҳукмларни Аллохники дейиш учун) тилларингизга келган ёлгонни гапириб: "Бу халол, бу харом", деяверманглар! Чунки Аллох шаънига ёлгон тўқийдиган қимсалар ҳеч нажот топмаслар". (Наҳл сураси-116).

Мазкур ояти қарима ва ҳадиси шарифлардан Ислом ҳуқуқчилари шундай ҳулоса қилганларки, халол ва харом қилиш ҳаққи ёлғиз Аллох таолога оиддир. Бу борада фақиҳларнинг вазифаси эса фақат кишиларни халол ва харом ҳусусида таблиғ қилишдан иборат.

"Аллохнинг номи зикр қилинган нарсалардан нима учун емас экансизлар?! Ахир У сизларга харом қилинган нарсаларни муфассал баён қилган-ку. Магар музтар бўлиб қолган ҳолингиздагина (у нарсалардан ейишингиз мумкин). Шубҳасиз, кўп (кишилар) ўз хою ҳаваслари билан билмаган ҳолларида (ўзларини) йўлдан оздирурлар. Албатта, Парвардигорингиз бундай тажовузқор қимсаларни жуда яхши билгувчидир". (Анъом сураси-119).

Уларнинг иши диний ҳукмлар келтириш эмас. Улар (мухтаид ва имомлик сифатига эга бўлсалар-да) фатво беришдан тийилдилар халол ва харом хусусида хатога йўл кўймаслик учун жуда эҳтиёткорлик билан иш тутадилар.

Имом Шофий хазратлари "Ал-Умм" номли китобларида хазрати Абу Ханифанинг талабаси, дўсти кози Абу Юсуфдан ривоят киладиларки: "Илм ахлидан бўлган устозларимни кўрдимки, улар фатво беришни ёктирмас эдилар. Улар тафсирсиз холда Курони Каримдан очик бир далилга суянмасдан бу халол, бу харом дейишдан тийилар эдилар".

Ибн ас-Соиб тобеинларнинг энг машхурларидан саналган Роббий ибн Хайсамнинг шундай деганини ривоят килади: "Аллох таоло шуни халол килган, бунга рухсат берган" кабилида фатво беришдан сакланинг. Зеро, бундай фатво берган кишига Аллох таоло: "Мен буни халол килмадим ва бунга рухсат бермадим, дейди. Ёхуд бир киши Аллох буни харом килган деган бир пайтда Аллох таоло дейдики: "Ёлгон айтдингиз. Мен буни харом килмадим ва нахий этмадим". Дўстларимизнинг баъзиларининг тушунчаларича Куфадаги тобеинларнинг буюкларидан саналган Иброхим Нахой халол ва харом хусусидаги саволларга: "Бу макрухдир, бу зарарлидир" кабилида жавоб берганлар. Бу халол, бу харом дея ҳукм чикаришни гоятда масъулиятли бир нарса деб билганлар. ("Ал-Умм" асари, 7-ж. 317-с.).

Шунингдек, Ибн Мафлих ривоят киладики, шайхул- Ислом Ибн Таймийа шундай дейди: Салаф харом эканлиги аник далиллар билан маълум бўлмаган бир нарсага харом тамгасини урмас эдилар. Имом Ахмад ибн Ханбал эса ўзидан сўралган масалаларда "нафратланаман, ёктирмайман, севмайман, хуш кўрмайман" кабилида жавоб берар эди. Бунга ўхшаш Имом Молик, Имом Абу Ханифа ва имомлардан кўплаб ривоятлар мавжуд.

Шайх Юсуф Каразовий, роҳимахуллохнинг
"Исломда Халол ва Харом" китобидан
Абу Муслим тайёрлаган